

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 518/2013-102

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 7. augusta 2013 predbežne prerokoval sťažnosť RNDr. A. T., B., zastúpeného Advokátskou kanceláriou A. s. r. o., K., pre namietané porušenie jeho základných práv podľa čl. 46 ods. 1, čl. 46 ods. 2, čl. 47 ods. 3 a čl. 35 v spojení s čl. 2 ods. 2, čl. 2 ods. 3, čl. 12 ods. 1, čl. 13 ods. 1 písm. a), čl. 13 ods. 3 a 4 a čl. 152 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky, práv podľa čl. 6 ods. 1, čl. 14 a čl. 17 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a základných práv podľa čl. 36 ods. 1 a čl. 37 ods. 3 v spojení s čl. 1, čl. 2 ods. 2, čl. 2 ods. 3, čl. 4 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 7 Sžso 34/2011 z 29. marca 2012 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť RNDr. A. T. o d m i e t a pre zjavnú neopodstatnenosť.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 1. októbra 2012 doručená sťažnosť RNDr. A. T. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1, čl. 46 ods. 2, čl. 47 ods. 3 a čl. 35 v spojení s

čl. 2 ods. 2, čl. 2 ods. 3, čl. 12 ods. 1, čl. 13 ods. 1 písm. a), čl. 13 ods. 3 a 4 a čl. 152 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práv podľa čl. 6 ods. 1, čl. 14 a čl. 17 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a základných práv podľa čl. 36 ods. 1 a čl. 37 ods. 3 v spojení s čl. 1, čl. 2 ods. 2, čl. 2 ods. 3 a čl. 4 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 7 Sžo 34/2011 z 29. marca 2012 (ďalej len „najvyšší súd“ a „rozsudok najvyššieho súdu“). Keďže sťažnosť neobsahovala náležitosti požadované zákonom Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), sťažovateľ bol vyzvaný na ich doplnenie, čo učinil podaním doručeným ústavnému súdu 13. marca 2013.

2. Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplynulo, že podľa zákona č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o službách zamestnanosti“) bolo 10. januára 2006 vydané rozhodnutie Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny v B. (ďalej len „úrad práce“) o zaradení sťažovateľa do evidencie uchádzačov o zamestnanie. Dňa 21. mája 2008 úrad práce na základe protestu prokurátora vydal nové rozhodnutie, ktorým zrušil svoje skoršie rozhodnutie z 10. januára 2006 o zaradení sťažovateľa do evidencie uchádzačov o zamestnanie, a to z dôvodu preukázania, že sťažovateľ bol samostatne zárobkovo činnou osobou, keďže mal živnostenské oprávnenie. Na odvolanie sťažovateľa Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny (ďalej len „ústredie“) rozhodnutím z 9. augusta 2010 potvrdilo rozhodnutie úradu práce z 21. mája 2008 o zrušení rozhodnutia o zaradení sťažovateľa do evidencie uchádzačov o zamestnanie. Krajský súd v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) rozsudkom sp. zn. 2 S 305/10 z 26. januára 2011 zamietol žalobu sťažovateľa o preskúmanie zákonnosti potvrdzujúceho rozhodnutia ústredia. Proti rozsudku krajského súdu podal sťažovateľ odvolanie, na základe ktorého najvyšší súd rozsudkom napadnutým touto sťažnosťou rozsudok krajského súdu potvrdil.

3. *Jadrom sťažnostných námietok je nesúhlas sťažovateľa s právnym posúdením splnenia, resp. nesplnenia podmienok na zaradenie do evidencie uchádzačov o zamestnanie*

tak zo strany správnych orgánov, ako aj zo strany správnych súdov. Sťažovateľ v rozsiahlej sťažnosti (52 strán) najskôr podrobne opisuje priebeh konania pred úradom práce a ústredím, rekapituluje vlastné žalobné a neskôr odvolacie dôvody uplatnené v konaní pred všeobecnými súdmi, aby následne vo vzťahu k napadnutému rozsudku najvyššieho súdu v podstatnom uviedol: «Odvolací súd sa rovnako ako súd prvého stupňa nezaoberal meritom veci, t. j. tým, či je navrhovateľ uchádzačom o zamestnanie alebo nie. Odvolací súd sa nezaoberal dokonca ani argumentmi navrhovateľa uvedenými v odvolaní. Som toho názoru, že v dôsledku toho, že sa súdy nezaoberali meritom veci a nedali zodpovedajúcu odpoveď na argumenty navrhovateľa ohľadne rozdielu medzi zákonnými definíciami SZČO i uchádzača o zamestnanie a arbitrárnymi definíciami SZČO a uchádzača o zamestnanie uplatnenými v odôvodnení rozsudku ako i tým že sa odvolací súd nezaoberal ani argumentáciou navrhovateľa uvedenou v odvolaní, došlo okrem iného i k vade spočívajúcej v odňatí možnosti konať pred súdom...

Súd, vychádzajúc z obsahu napadnutého rozsudku, sa nezaoberal meritom veci, ale zaoberal sa len otázkou, či je navrhovateľ SZČO, alebo nie. Podľa názoru súdu je podstatné či je uchádzač o zamestnanie SZČO podľa § 5 a nie či spĺňa zákonné podmienky, definované zákonom č. 5/2004 o službách zamestnanosti, ktoré musí spĺňať uchádzač o zamestnanie podľa § 6 citovaného zákona. Z uvedeného dôvodu nie je ani prekvapujúce, že reálnym záverom vyplývajúcim z rozsudku je skutočnosť, že podľa odvolacieho súdu je formulácia „prevádzkovanie alebo vykonávanie samostatnej zárobkovej činnosti SZČO“ identickou s formuláciou „SZČO“, z čoho vyplýva arbitrárny názor súdu, že zamestnanie nie je zárobková činnosť SZČO, ale že zamestnanie je SZČO...

Ak by teda mal platiť záver súdu o tom, že SZČO nemôže byť uchádzačom o zamestnanie, pretože SZČO automaticky je vykonávateľom alebo prevádzkovateľom samostatnej zárobkovej činnosti, prečo potom Úrad požaduje od uchádzačov o zamestnanie po pridelení štátneho príspevku na podnikanie aj reálne vykonávanie alebo prevádzkovanie samostatnej zárobkovej činnosti a to aj napriek tomu že sú SZČO čo by podľa tejto argumentácie malo znamenať že aktívne vykonávajú alebo prevádzkujú samostatne zárobkovú činnosť aj keď reálne neprevádzkujú a ani nevykonávajú samostatne zárobkovú činnosť? Takáto odpoveď sa v žiadnom z rozsudkov neuvádza a logicky ani uvádzať

nemôže, pretože ak je osoba SZČO neznamená to automaticky, že je vykonávateľom, alebo prevádzkovateľom samostatnej zárobkovej činnosti...

Paradoxom ostáva, že tak ako v spise správneho orgánu, tak i v spise súdu prvostupňového sa nachádzajú osvedčenia potvrdzujúce skutočnosť, že žalobca nevykonáva zárobkovú činnosť na dosiahnutie príjmu a že v spise správneho orgánu sa nachádza iba potvrdenie o oprávnení vykonávať zárobkovú činnosť...»

4. V ďalšom texte sťažnosti sťažovateľ rozsiahlo polemizuje so závermi správnych orgánov, ako aj všeobecných súdov, pričom zásah do jeho označených práv vidí v tom, že:

– rozsudok najvyššieho súdu je arbitrárny a nepreskúmateľný (čl. 46 ods. 2 ústavy a čl. 2 ods. 2 ústavy a listiny),

– najvyšší súd nekonal v medziach a rozsahu ustanovených zákonom a na základe ústavy (čl. 2 ods. 2 a 3 ústavy a čl. 2 ods. 2 a 3 listiny),

– najvyšší súd nevysvetlil, *„prečo sa domnieva, že účelom a zmyslom zákona nie je triedenie občanov podľa toho či získavajú, alebo nezískavajú zárobok vykonávaním zárobkovej činnosti a teda či majú, alebo nemajú zamestnanie, ale podľa toho či sú oprávnení vykonávať zárobkovú činnosť, prípadne či majú majetok, s ktorým sú schopní disponovať (založiť obchodnú spoločnosť, kúpiť záhradu či lopatu). Porušovateľ sa ani nepokúsil zdôvodniť svoje tvrdenie, že sťažovateľ oprávnený vykonávať zárobkovú činnosť je povinný vykonávať takúto činnosť...“* [čl. 12 ods. 1, čl. 13 ods. 1 písm. a) a ods. 3 a 4 ústavy, čl. 14 a čl. 17 dohovoru a čl. 1, čl. 2 ods. 2 a 3 a čl. 4, ods. 1 listiny],

– *„absolútna absencia reakcie najvyššieho súdu na procesné úkony sťažovateľa odôvodňuje konštatovanie o nedostatočnom odôvodnení rozhodnutí, a to najmä z hľadiska dôkazných návrhov sťažovateľa, ktoré neboli akceptované...“* (čl. 47 ods. 3 ústavy, čl. 36 ods. 1, čl. 37 ods. 3 listiny),

– *„závery súdu neobstoja v interakcii s ich odôvodnením, prípadne že súd sa vôbec nevysporiadal s námietkami a argumentami sťažovateľa, ba že ich dokonca ani fakticky neskúmal a ak nemôžeme konštatovať že jeho závery sú založené aj na niečom inom ako iba na dohadoch a predpokladoch, bez akéhokoľvek skutkového zisťovania, tak je možné konštatovať iba to, že svojvoľné, arbitrárne a zjavne neopodstatnené uznesenie súdu*

je z ústavného hľadiska kladúceho požiadavku na spravodlivé odôvodnenie súdneho rozhodnutia neudržateľné..“ (čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 3 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru),

– „Právo nie je povinnosť. Toho kto si neuplatňuje právo nie je možné nútiť aby sa svojho práva vzdal. Právo je možné viazať na splnenie určitých podmienok, ale nie je možné ho stotožniť s povinnosťou. Nie je možné vyvodzovať zo skutočnosti, že niekto neuplatňuje svoje právo na podnikanie, že sa tohto práva vzdal, prípadne, že je povinný sa ho vzdať. Jediné čo je možné predpokladať je, že ak pri získaní práva je potrebné naplnenie podmienky a majiteľ práva prestal túto podmienku naplňovať, tak toto právo, ktoré je touto podmienkou podmienené stráca v súlade s podmienkami na jeho získanie“ [čl. 13 ods. 1 písm. a), čl. 2 ods. 3 ústavy a čl. 17 dohovoru],

– „Na základe ustálenej judikatúry môže diskriminácia spočívať len v uplatnení odlišných pravidiel na porovnateľné situácie, alebo v uplatnení rovnakého pravidla na odlišné situácie. To znamená, že orgány verejnej moci sa musia zdržať nielen akejkoľvek zjavnej diskriminácie, ale aj akejkoľvek skrytej formy diskriminácie, ktorá pri uplatňovaní iných kritérií rozlišovania v skutočnosti vedie k rovnakému výsledku“ (čl. 14 dohovoru).

5. V petite sťažnosti sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd nálezom vyslovil, že jeho označené práva boli porušené rozsudkom najvyššieho súdu, a zároveň žiada, aby ústavný súd tento rozsudok zrušil a vrátil mu vec na ďalšie konanie.

II.

6. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky. Obdobné právo zaručuje čl. 36 ods. 1 listiny.

Podľa čl. 46 ods. 2 ústavy kto tvrdí, že bol na svojich právach ukrátený rozhodnutím orgánu verejnej správy, môže sa obrátiť na súd, aby preskúmal zákonnosť takéhoto rozhodnutia, ak zákon neustanoví inak. Z právomoci súdu však nesmie byť vylúčené preskúmanie rozhodnutí týkajúcich sa základných práv a slobôd.

Podľa čl. 47 ods. 3 ústavy všetci účastníci sú si v konaní pred súdmi rovní. Obdobné právo zaručuje čl. 37 ods. 3 listiny.

Podľa čl. 35 ods. 1 ústavy každý má právo na slobodnú voľbu povolania a prípravu naň, ako aj právo podnikat' a uskutočňovať inú zárobkovú činnosť.

Podľa čl. 2 ods. 2 ústavy štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon. Podľa čl. 2 ods. 2 listiny štátnu moc možno uplatňovať iba v prípadoch a v medziach ustanovených zákonom, a to spôsobom ktorý ustanoví zákon.

Podľa čl. 2 ods. 3 ústavy, ako aj podľa čl. 2 ods. 3 listiny každý môže konať, čo nie je zákonom zakázané, a nikoho nemožno nútiť, aby konal niečo, čo zákon neukladá.

Podľa čl. 12 ods. 1 ústavy a čl. 1 listiny ľudia sú slobodní a rovní v dôstojnosti i v právach. Základné práva a slobody sú neodňateľné, nescudziteľné, nepremlčateľné a nezrušiteľné.

Podľa čl. 13 ods. 1 písm. a) ústavy povinnosti možno ukladať zákonom alebo na základe zákona, v jeho medziach a pri zachovaní základných práv a slobôd. Podľa čl. 4 ods. 1 listiny povinnosti možno ukladať iba na základe zákona a v jeho medziach a len pri zachovaní základných práv a slobôd.

Podľa čl. 13 ods. 3 ústavy zákonné obmedzenia základných práv a slobôd musia platiť rovnako pre všetky prípady, ktoré spĺňajú ustanovené podmienky.

Podľa čl. 13 ods. 4 ústavy pri obmedzovaní základných práv a slobôd sa musí dbať na ich podstatu a zmysel. Takéto obmedzenia sa môžu použiť len na ustanovený cieľ.

Podľa čl. 152 ods. 4 ústavy výklad a uplatňovanie ústavných zákonov, zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov musí byť v súlade s touto ústavou.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Podľa čl. 14 dohovoru užívanie práv a slobôd priznaných týmto Dohovorom sa musí zabezpečiť bez diskriminácie založenej na akomkoľvek dôvode, ako je pohlavie, rasa, farba pleti, jazyk, náboženstvo, politické alebo iné zmýšľanie, národnostný alebo sociálny pôvod, príslušnosť k národnostnej menšine, majetok, rod alebo iné postavenie.

Podľa čl. 17 dohovoru nič v tomto dohovore sa nemôže vykladať ak, akoby dávalo štátu, skupine alebo jednotlivcovi akékoľvek právo vyvíjať činnosť alebo dopúšťať sa činov zameraných na zničenie ktoréhokoľvek z tu priznaných práv a slobôd alebo na obmedzovanie týchto práv a slobôd vo väčšom rozsahu, než to Dohovor ustanovuje.

7. Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa. Cieľom predbežného prerokovania každého návrhu (vrátane sťažnosti namietajúcej porušenie základných práv a slobôd) je rozhodnúť o prijatí návrhu na ďalšie konanie alebo o jeho odmietnutí, a teda vylúčení z ďalšieho konania pred ústavným súdom

zo zákonom ustanovených dôvodov. Pri predbežnom prerokovaní návrhu takto ústavný súd skúmal, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto zákonného ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

8. Súčasťou stabilizovanej judikatúry ústavného súdu je aj doktrína možných zásahov do rozhodovacej činnosti všeobecných súdov vo veciach patriacich do ich právomoci. Ústavný súd predovšetkým pripomína, že je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy). Vo vzťahu k všeobecným súdom nie je prieskumným súdom ani riadnou či mimoriadnou opravnou inštanciou (m. m. I. ÚS 19/02, I. ÚS 31/05) a nemá zásadne ani oprávnenie preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol, alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil (m. m. II. ÚS 21/96, II. ÚS 134/09). Ústavný súd v tejto súvislosti vo svojej judikatúre konštantne zdôrazňuje, že pri uplatňovaní svojej právomoci nemôže zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Sú to teda všeobecné súdy, ktorým prislúcha chrániť princípy spravodlivého procesu na zákonnej úrovni. Táto ochrana sa prejavuje aj v tom, že všeobecný súd odpovedá na konkrétne námietky účastníka konania, keď jasne a zrozumiteľne dá odpoveď na všetky kľúčové právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany. Ústavný súd už opakovane uviedol (napr. II. ÚS 13/01, I. ÚS 241/07), že ochrana ústavou prípadne dohovorom garantovaných práv a slobôd (resp. ústavnosti ako takej) nie je zverená len ústavnému súdu, ale aj všeobecným súdom, ktorých sudcovia sú pri rozhodovaní viazaní ústavou, ústavným zákonom a medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 2 a 5 ústavy a zákonom (čl. 144 ods. 1 ústavy).

9. V súvislosti so sťažnosťami namietajúcimi porušenie základných práv a slobôd rozhodnutiami všeobecných súdov už ústavný súd opakovane uviedol, že jeho úloha

pri rozhodovaní o sťažnosti pre porušenie základného práva na súdnu ochranu (a práva na spravodlivé súdne konanie) rozhodnutím súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov súdnej interpretácie a aplikácie zákonných predpisov s ústavou alebo medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách najmä v tom smere, či závery všeobecných súdov sú dostatočne odôvodnené, resp. či nie sú arbitrárne s priamym dopadom na niektoré zo základných práv a slobôd (napr. I. ÚS 19/02, I. ÚS 27/04, I. ÚS 74/05, I. ÚS 241/07).

10. Podstatné námietky sťažovateľa však opomínajú uvedenú judikatúru ústavného súdu a sťažnosť možno podľa jej skutočného obsahu (nesúhlas s právnymi závermi najvyššieho súdu) vyhodnotiť v podstate ako ďalší opravný prostriedok. Sťažnosť podľa čl. 127 ods. 1 ústavy má však iný účel a význam (sleduje ochranu základných práv a slobôd, resp. ľudských práv a slobôd), a preto ústavný súd skúmal len to, či najvyšší súd nemohol svojím rozsudkom porušiť niektoré z označených práv sťažovateľa.

11. Najvyšší súd v relevantnej časti odôvodnenia rozsudku najskôr poukázal na dôvody rozsudku krajského súdu, odvoláciu argumentáciu sťažovateľa a vyjadrenie ústredia, aby následne na vlastné odôvodnenie rozsudku uviedol: «Najvyšší súd ako súd odvolací bez nariadenia pojednávania preskúmal napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa spolu s konaním, ktoré mu predchádzalo a dospel k záveru, že odvolaniu žalobcu nie je možné vyhovieť.»

Predovšetkým k odvolaniu žalobcu je potrebné uviesť, že súdy nenahradzujú činnosť správnych orgánov prvého aj druhého stupňa, ale preskúmavajú zákonnosť ich rozhodnutí, t.j. či pri riešení konkrétnych otázok vymedzených žalobou rešpektovali príslušné hmotnoprávne a procesné predpisy (časť z R 34/2001). Súd preto vykonáva len dokazovanie, ktoré je nevyhnutné na preskúmanie napadnutého rozhodnutia (§ 250i ods. 1 veta druhá OSP).

V prejednávanej veci súd prvého stupňa podľa piatej časti druhej hlavy preskúmaval zákonnosť rozhodnutia žalovaného z 9. augusta 2010 č. AA/23941/8750/OISS (vydaného v novom konaní), ktorým potvrdil rozhodnutie o proteste prokurátora z 21. mája 2008 č. k. 007748/2008 o zrušení rozhodnutia z 10. januára 2006, č. k. 61/2006, ktorým bol

účastník konania RNDr. A. T. dňom 1. januára 2006 zaradený do evidencie uchádzačov o zamestnanie žalobcu a zamietol odvolanie žalobcu proti rozhodnutiu o proteste prokurátora z 21. mája 2008.

Podľa § 250i ods. 1 veta prvá OSP pri preskúvaní zákonnosti rozhodnutia je pre súd rozhodujúci skutkový stav, ktorý tu bol v čase vydania napadnutého rozhodnutia.

Spornou zostala skutočnosť, či žalobca, ktorý v čase vydania napadnutého rozhodnutia správneho orgánu mal na prevádzkovanie živnosti živnostenské oprávnenie podľa § 10 zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní v znení neskorších predpisov (ďalej len „živnostenský zákon“), a ktorý v tom čase bol spoločníkom a konateľom v obchodných spoločnostiach s ručením obmedzeným podľa § 105 až § 153 zákona č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej len „Obchodný zákonník“) mohol byť zaradený do evidencie uchádzačov o zamestnanie na základe jeho žiadosti.

Podľa § 6 ods. 1 zákona o službách zamestnanosti zamestnanie na účely tohto zákona je vykonávanie zárobkovej činnosti zamestnancov podľa § 4, prevádzkovanie alebo vykonávanie samostatnej zárobkovej činnosti samostatne zárobkovo činnou osobou podľa § 5 a vykonávanie slobodného povolania podľa osobitných predpisov.

Podľa § 6 ods. 2 písm. b) zákona o službách zamestnanosti uchádzač o zamestnanie na účely tohto zákona je občan, ktorý môže pracovať, chce pracovať a hľadá zamestnanie a je vedený v evidencii uchádzačov o zamestnanie úradu (ďalej len „evidencia uchádzačov o zamestnanie“) a ktorý neprevádzkuje ani nevykonáva samostatnú zárobkovú činnosť.

Podľa § 5 písm. b) zákona o službách zamestnanosti samostatne zárobkovo činná osoba na účely tohto zákona je fyzická osoba, ktorá prevádzkuje alebo vykonáva živnosť podľa osobitného predpisu /zákona o živnostenskom podnikaní/ a písm. d) fyzická osoba, ktorá je spoločníkom verejnej obchodnej spoločnosti, komanditnej spoločnosti alebo spoločnosti s ručením obmedzeným podľa osobitného predpisu (§ 76-153 Obchodného zákonníka).

Podľa § 34 ods. 4 zákona o službách zamestnanosti uchádzač o zamestnanie osvedčuje skutočnosti rozhodné pre vedenie v evidencii uchádzačov o zamestnanie pri podávaní žiadosti o zaradenie do evidencie uchádzačov o zamestnanie a je povinný

najneskôr do troch pracovných dní písomne oznámiť úradu každú zmenu oproti predchádzajúcemu zápisu v evidencii uchádzačov o zamestnanie.

Podľa § 34 ods. 13 písm. h) zákona o službách zamestnanosti do evidencie uchádzačov o zamestnanie sa nezaradí občan, ktorý nespĺňa podmienky podľa § 6 ods. 2.

Z administratívneho spisu vyplýva, že žalobca 5. januára 2006 osobne podal písomnú žiadosť o zaradenie do evidencie uchádzačov o zamestnanie v zmysle § 34 zákona o službách zamestnanosti spolu s čestným prehlásením, že v deň podania žiadosti neprevádzkuje a nevykonáva samostatnú zárobkovú činnosť a ani nie je spoločníkom verejnej obchodnej spoločnosti a komplementár komanditnej spoločnosti podľa osobitného predpisu (§ 76 až § 104 Obchodného zákonníka).

Odvolaací súd poznamenáva, že dňom 1. januára 2006 došlo k zmene zákona o službách zamestnanosti týkajúcej sa § 5 písm. d) zákona o službách zamestnanosti, a to doplnením o spoločníka spoločnosti s ručením obmedzeným (§ 76 až § 153 Obchodného zákonníka). Preto v tejto časti nebolo prehlásenie v súlade so zmeneným znením cit. zákona.

Na základe uvedenej žiadosti bol žalobca zaradený do evidencie uchádzačov o zamestnanie rozhodnutím z 10. januára 2006, č. k. 61/2006. Následne už počas zaradenia žalovaný zistil, že Obvodný úrad v B., odbor živnostenského podnikania v B. eviduje žalobcu ako samostatne zárobkovo činnú osobu so živnostenským listom č. j. Žo 2404/1993 2/Mi z 15. marca 1993. Proti rozhodnutiu o zaradení žalobcu do evidencie uchádzačov o zamestnanie podal prokurátor Okresnej prokuratúry B. 12. mája 2008 pod č. Pd 41/08-7 protest, ktorému správny orgán prvého stupňa vyhovel a svojim následným rozhodnutím z 21. mája 2008 zrušil svoje rozhodnutie z 10. januára 2006 a nezaradil žalobcu do evidencie uchádzačov o zamestnanie.

Dostatočne bolo preukázané, že žalobca ku dňu podania svojej žiadosti mal vedomosť o existencii vlastného živnostenského oprávnenia z 15. marca 1993. Ustanovenie § 5 písm. b) zákona o službách zamestnanosti označuje za samostatne zárobkovo činnú osobu len fyzickú osobu, ktorá prevádzkuje alebo vykonáva živnosť podľa zákona o živnostenskom podnikaní, to znamená, že vykonáva zárobkovú činnosť na dosiahnutie príjmu.

Z ustanovenia § 34 ods. 4 zákona o službách zamestnanosti nepochybne vyplýva, že uchádzač o zamestnanie musí osvedčiť ním tvrdené skutočnosti, a teda aj skutočnosť,

že nie je v žiadnom pracovnoprávnom vzťahu ani v obdobnom pracovnom pomere, nevykonáva a neprevádzkuje žiadnu živnosť. Teda dôkazné bremeno, že uchádzač o zamestnanie splňa podmienky zápisu do evidencie uchádzačov o zamestnanie spočíva na samotnom uchádzačovi. Žalovaná nie je povinná v tomto smere vykonávať dokazovanie ako sa to mylne žalobca domnieva.

Žalobca v priebehu správneho konania neosvedčil svoje tvrdenie uvedené v čestnom prehlásení, že ku dňu podania písomnej žiadosti o zaradenie do evidencie uchádzačov o zamestnanie neprevádzkuje ani nevykonáva žiadnu živnosť. Dôkazným prostriedkom v takom prípade podľa § 57 ods. 5 živnostenského zákona je doručenie oznámenia o pozastavení prevádzkovania živnosti príslušnému živnostenskému úradu. Za daného stavu nemožno bez ďalšieho konštatovať, že žalobca k dátumu podania písomnej žiadosti, t. j. 5. januára 2006 splňal podmienky pre zaradenie do evidencie uchádzačov o zamestnanie podľa § 6 ods. 1 a ods. 2 písm. b) zákona o službách zamestnanosti.

Rovnako bolo preukázané, že žalobca v čase podania písomnej žiadosti, teda 5. januára 2006 bol spoločníkom a konateľom obchodných spoločností s ručením obmedzeným (A., spol. s r.o. B., IČO:... a M. spol. s r. o. B., IČO:...). Pre účely zákona o službách zamestnanosti spoločník spoločnosti s ručením obmedzeným je pokladaný, bez ďalšieho za samostatne zárobkovo činnú osobu, ktorá vykonáva zárobkovú činnosť ako zamestnanie § 6 ods. 1 zákona o službách zamestnanosti.

Žalovaný preto rozhodol v súlade so zákonom, keď žalobcu, ktorý pre účely zákona o službách zamestnanosti vykonáva zamestnanie na základe živnostenského oprávnenia a spoločníka v obchodnej spoločnosti, zamietol odvolanie žalobcu a potvrdil rozhodnutie prvostupňového správneho orgánu o nezaradení žalobcu do evidencie uchádzačov o zamestnanie.»

12. V intenciách mantinelov možných zásahov do rozhodovacej činnosti všeobecných súdov posúdil ústavný súd len to, či rozsudok najvyššieho súdu je ústavne udržateľný, t. j. či nevykazuje znaky svojvôle, arbitrárnosti, či je náležite odôvodnený a či výklad práva všeobecným súdom nie je taký, že popiera účel a zmysel príslušných zákonných noriem (m. m. I. ÚS 23/2010).

13. Z odôvodnenia sťažnosťou napadnutého rozsudku najvyššieho súdu podľa názoru ústavného súdu jasne a zrozumiteľne vyplývajú dôvody, pre ktoré potvrdil rozsudok krajského súdu. V odôvodnení napadnutého rozsudku dal najvyšší súd sťažovateľovi podrobnú a ústavne akceptovateľnú odpoveď na to, prečo súbežná existencia živnostenského oprávnenia a status spoločníka v dvoch spoločnostiach s ručením obmedzeným bránili tomu, aby bol v januári 2006 zaradený do evidencie uchádzačov o zamestnanie a jasným spôsobom sa vyjadril aj k rozsahu dokazovania tak v správnom, ako aj v súdnom konaní, ako aj k rozdeleniu dôkazného bremena medzi sťažovateľa a správne orgány. Výklad najvyššieho súdu reaguje aj na všetky relevantné odvolacie námietky a nevykazuje ani znaky arbitrárnosti či svojvôle, čo by bolo možné konštatovať len v prípade, ak by sa natoľko odchyľil od znenia príslušných ustanovení zákona, že by tým zásadne poprel ich účel a význam (m. m. III. ÚS 264/05, I. ÚS 23/2010). Skutočnosť, že sťažovateľ sa s právnym názorom najvyššieho súdu nestotožňuje, nemôže sama osebe viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti tohto názoru a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť tento právny názor svojím vlastným (m. m. II. ÚS 134/09, I. ÚS 417/08).

14. V rozsudku najvyššieho súdu teda ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti nezistil nič, čo by ho robilo ústavne neakceptovateľným, a teda vyžadujúcim korekciu zo strany ústavného súdu. Pokiaľ teda ide o namietaný zásah do základného práva na súdnu ochranu sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd uzatvára, že rozsudok najvyššieho súdu je vnútorne logický, nie je prejavom aplikačnej a interpretačnej svojvôle konajúceho všeobecného súdu, rešpektuje zákonné požiadavky na odôvodnenie rozsudku (§ 157 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku), nie je arbitrárny a zrozumiteľným spôsobom dáva odpoveď na otázku, prečo najvyšší súd rozsudok krajského súdu ako vecne správny potvrdil. Inak povedané, v sťažnosti absentuje ústavnoprávny rozmer. V súvislosti so sťažovateľovým prejavom nespokojnosti s namietaným rozsudkom ústavný súd konštatuje, že obsahom označených práv nie je záruka, že rozhodnutie súdu bude spĺňať očakávania a predstavy účastníka konania. Podstatou je, aby postup súdu bol v súlade so zákonom, aby bol ústavne akceptovateľný a aby jeho

rozhodnutie bolo možné kvalifikovať ako zákonné, preskúmateľné a bez znakov arbitrárnosti. V opačnom prípade nemá ústavný súd dôvod zasahovať do postupu a rozhodnutí súdov, a tak vyslovovať porušenia základných práv (obdobne napr. I. ÚS 50/04, III. ÚS 162/05).

15. Nad rámec potreby, avšak reagujúc na sťažnostné dôvody týkajúce sa kvality súdneho konania a dostatočnosti odôvodnenia súdneho rozhodnutia, ústavný súd len stručne dodáva: Odôvodnenie rozhodnutí všeobecných súdov je častým predmetom posudzovania v rozhodovacej činnosti ústavného súdu a aj štrasburských orgánov ochrany práv, z čoho rezultuje pomerne bohatá judikatúra k jeho významu z pohľadu práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. V odôvodnení rozhodnutia všeobecný súd odpovedá na konkrétne námietky účastníka konania, keď jasne a zrozumiteľne dá odpoveď na všetky kľúčové právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany. Ústavný súd pripomína, že všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných účastníkmi konania (I. ÚS 241/07). Rovnako Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) pripomenul, že súdne rozhodnutia musia v dostatočnej miere uvádzať dôvody, na ktorých sa zakladajú (García Ruiz c. Španielsko z 21. januára 1999). Judikatúra ESLP teda nevyžaduje, aby na každý argument strany bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia. Ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (Georiadis c. Grécko z 29. mája 1997, Higgins c. Francúzsko z 19. februára 1998). Z práva na spravodlivú súdnu ochranu vyplýva aj povinnosť súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a návrhmi na vykonanie dôkazov strán s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (Kraska c. Švajčiarsko z 29. apríla 1993, II. ÚS 410/06).

16. Z tohto pohľadu je potom zrejmé, že aj napriek výhradám sťažovateľa obsiahnutým v jeho sťažnosti najvyšší súd v odôvodnení napadnutého rozsudku poskytol ústavne akceptovateľnú odpoveď na všetky podstatné otázky majúce vplyv na zákonnosť

preskúmaného rozhodnutia ústredia, ktoré potvrdilo zrušujúce rozhodnutie úradu práce vo vzťahu k skoršiemu nezákonnému rozhodnutiu o zaradení sťažovateľa do evidencie uchádzačov o zamestnanie.

17. Pokiaľ sa sťažovateľ domáhal aj vyslovenia porušenia svojho základného práva podľa čl. 35 ústavy, v tejto časti sťažnosť nie je nijak odôvodnená. Sťažovateľ netvrdil a ani nepreukázal, že rozsudkom najvyššieho súdu malo dôjsť k zásahu do niektorého z čiastkových práv zaručených označeným článkom ústavy (právo na slobodnú voľbu povolania a prípravu naň, ako aj právo podnikat' a uskutočňovať inú zárobkovú činnosť etc.). Keďže ústavný súd je viazaný sťažnosťou (§ 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde) a dôvody možnej neústavnosti postupu a rozhodnutí všeobecných súdov nevyhľadáva z vlastnej iniciatívy, touto časťou sťažnosti sa bližšie zaoberať nemohol.

18. K namietanému porušeniu základného práva na rovnosť účastníkov v konaní podľa čl. 47 ods. 3 ústavy a čl. 37 ods. 3 listiny ústavný súd uvádza, že sťažovateľ okrem svojich tvrdení neuviedol žiadnu konkrétnu skutočnosť, ktorá by indikovala, že ho všeobecné súdy (resp. najvyšší súd) znevýhodnili pri uplatňovaní jeho procesných práv alebo plnení procesných povinností (m. m. II. ÚS 106/05). Táto skutočnosť nevyplýva ani z pripojeného rozsudku najvyššieho súdu, a tak ostáva v rovine nepreskúmateľného subjektívneho tvrdenia sťažovateľa bez vecného súvisu s možným porušením zásady rovnosti zbraní ako súčasť práva podľa čl. 47 ods. 3 ústavy a čl. 37 ods. 3 listiny. Rovnaké závery platia, aj pokiaľ ide o namietané porušenie práv podľa čl. 14 a čl. 17 dohovoru.

19. K namietanému porušeniu práv sťažovateľa podľa čl. 2 ods. 2 a 3 ústavy, čl. 2 ods. 2 a 3 listiny, čl. 12 ods. 1 ústavy a čl. 1 listiny, čl. 13 ods. 1 písm. a) a ods. 3 a 4 ústavy a čl. 4 ods. 1 listiny ústavný súd uvádza, že tieto články ústavy a listiny sú vstupnou bránou do ústavnej úpravy základných práv a slobôd a ako také majú charakter všeobecných ústavných princípov. Napriek tomu, že sú implicitnou súčasťou rozhodovania ústavného súdu, nemajú charakter základného práva a slobody, ktorého ochrany by sa bolo možné samostatne domáhať pred ústavným súdom (m. m. I. ÚS 7/2010).

20. Vzhľadom na už uvedené ústavný súd sťažnosť sťažovateľa proti rozsudku najvyššieho súdu odmietol ako zjavne neopodstatnenú. O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti totiž možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom súdu nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú možno preto považovať sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie (napr. rozhodnutia I. ÚS 140/03, IV. ÚS 166/04, IV. ÚS 136/05, II. ÚS 98/06, III. ÚS 198/07). Keďže došlo k odmietnutiu sťažnosti, ústavný súd sa nezaoberal ďalšími návrhmi sťažovateľa (návrh na zrušenie rozsudku najvyššieho súdu a vrátenie veci na ďalšie konanie), pretože tieto sú viazané na to, že ústavný súd sťažnosti vyhovie.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 7. augusta 2013